

XXIX. Virksomhedsteori konference

Fjelsted Skov Kro 2.-4. november 2018

Produktiv Motivstruktur ?!

Hvad er en produktiv motivstruktur for mennesker i et moderne samfund?

Indenfor socialektoren, såvel som i pædagogisk og socialpædagogisk sammenhæng, i arbejdslivet, og i den kliniske psykologi arbejdes der i stor udstrækning med at formulere og realisere udviklingsmål for klienters, brugeres, ansattes livsvirksomhed.

Det udgør i den sammenhæng et problem, at udviklingsmål og realiseringsmåder ofte formuleres af institutionelle og/eller administrative aktører ud fra en overordnet samfundsmæssig (konkurrencefokuseret økonomisk) logik, der forskellig fra klienternes egne individuelle livsmotiver. Denne forskel har som konsekvens, at der skabes indre modsætninger i individernes motivstrukturer mellem egne og fremmedbestemte udviklingsperspektiver, og de deraf følgende målsætninger og praktiske handlinger bliver som følge heraf ustabile og tendentielt i modstrid med enten det ene eller det andet hensyn.

Vi ønsker at udviklingsmål skal formuleres med udgangspunkt i klienters, brugeres, børns, de konkrete menneskers individuelle motivstrukturer, i overensstemmelse med deres egne udviklingsbehov og potentialer, og at disse skal realiseres på måder som i størst muligt omfang er samfundsmæssigt nyttige. Til forskel fra et snævert økonomiske konkurrenceperspektiv er det fra en psykologisk synsvinkel vigtigt her at rette opmærksomheden mod konkrete brugsværdi- økonomiske, æstetiske og etiske dimensioner i livet, og anvende disse som mål og vurderingskriterier, der er i samklang med en alment menneskelig opfattelse af hvad der udgør "et godt liv".

Dette indebærer nødvendigvis en fokusering på individuelt meningsfulde udviklingsmål som har et socialt nyttigt betydningsindhold.

Realisering af dette ønske forudsætter i en eller anden forstand en overordnet positiv vision for hvilke former for individuelle udviklingsmål som er samfundsmæssigt nyttige, dvs til gavn for en fællesmenneskelig udvikling af samfund på måder som i størst muligt omfang tillader at forskellige individuelle menneskelige udviklingspotentialer kan realiseres, og uden at visionen bliver til en ideologisk-moralsk spændetrøje.

En ledetråd for udvikling af en sådan positiv forestilling om samfund og individuelle motiver kan være, at en samfundsmæssigt produktiv individuel motivstruktur er baseret på en grundlæggende overensstemmelse mellem den samfundsmæssige betydningsfuldhed og den personlige meningsfuldhed af de virksomheder som realiserer individernes udfoldede potentialer, og at deres produkter tillige understøtter realiseringen af andre menneskers tilsvarende behov og motiver.

At den samfundsmæssige betydning indebærer at de understøtter opretholdelse og udvikling af flest mulig – ideelt set alle – samfundsmedlemmernes udfoldelse af deres positive og kreative potentialer, i det mindste er gavnlig i fht opretholdelse af samfundsmedlemmernes liv ære og velfærd.

Disse forhold ønsker vi at sætte til debat på årets konference om virksomhedsteori..

Foreløbigt Program

Fredag

17.00 Ankomst

18.00 Aftensmad

19.15 Velkommen til

**19.30 Oplæg 1: Olav W. Bertelsen, Louise Margrethe Pedersen
Ideologi og moderne styringsteknologier**

I oplægget vil vi undersøge, hvordan to forskellige typer af samfundsmæssige styringsteknologier repræsenterer ideologi, som overleveres til mennesker gennem organisering af disse menneskers virksomhed. Dette får konsekvenser for de motiver og samkvemsformer, der udvikler sig hos disse mennesker. I det ene spor undersøger vi, hvordan uddannelsessystemets karaktersystem inducerer konkurrence og dominansaspekter i de mellem menneskelige relationer og udvikling af præstationsmotiver i overensstemmelse med karaktersystemets krav. I det andet spor undersøger vi hvordan kognitivistiske teorier om menneske-computer interaktion har reduceret arbejderen til en maskindel uden egen agens i arbejdet. Vi diskuterer afslutningsvist, hvordan man i praksis skal forholde sig til styringsteknologier i uddannelsessammenhænge og i design af arbejdsredskaber. Vi peger på, at en progressiv designproces af styringsteknologier som minimum skal indeholde perspektiver, der tager udgangspunkt i brugeren men som også skal have en eksplicit analyse af den normativitet, der ligger bag teknologien, så ideologi ikke uintenderet reproduceres bag om ryggen på de implicerede parter.

21.00 Kommentar nr 1: Seth Chaiklin: Om konference oplægget

Diskussion af konferencens oplægget, ud fra et virksomhedsteoretiske perspektiv. Mit formål er, at fremføre nogle positiv perspektiver i forhold til oplæggets intentioner - men vil tage udgangspunkt i nogle alvorlige misforståelser (eller problematiske antagelser) i oplæggets argumentation, og derfra give nogle alternativ indramninger.

22.00 Det med småt ... løst og fast fra deltagerne ...

Lørdag

8.30 Morgenmad

**9.30: Oplæg 2: Malene Degn:
Det Moderne arbejdsmarked, kognitiv kapitalisme og fremmedgørelse**

Arbejdets transformation fra industriarbejde til vidensarbejde betyder, at individers kognitive og personlighedsmæssige ressourcer, processer og potentialer kapitaliseres og varegøres i langt højere grad end tidligere. Mennesket kan nu leve af at udnytte personlige egenskaber som fx kreative evner, kommunikationsevner og empati, og den personlige identitet smelter i højere grad sammen med den arbejdsmæssige. Sammen med de New Public Management-styringsmetoder og konkurrence-logikker, der er udbredt på mange arbejdspladser, medfører dette ofte store indre modsætninger i individet. På den ene side måles og

evalueres individets præstationer hele tiden nøje i forhold til fastlagte mål og succeskriterier, mens det på den anden side forventes, at individet selv sætter sig mål og tager ansvar for sit arbejde (og vedligeholdelsen af sine personlige egenskaber), sin udvikling og sig selv på arbejdspladsen. Oplægget vil se på, hvad dette betyder for det enkelte individ, hvilke motivkonflikter og oplevelser af fremmedgørelse, der opstår, og hvilke udfordringer det giver individet i forhold til at realisere mere personlige livsmotiver.

10.30 Kaffepause

**11.00 Oplæg 3: David Brian Borup
Institutionel fremmedgørelse med pålagte mål og motiver om udvikling – i en bestemt retning...**

På Østre Gasværk, et bo- og behandlingssted for unge mellem 18-30 år, er udviklingsmål og motiver om udvikling noget vi konstant forholder os til; både personale og beboere – eksempelvis i form af handleplaner jf. lov om social service. Hvordan griber vi dette an i praksis? Oplever vi og beboerne, og har vi tid og plads til kritisk at reflektere over dette, at ”noget” bliver os pålagt; og hvordan, med alle de interesser der forbundne hermed, får vi det fagligt og meningsfuldt flettet ind i vores hverdag.

12.00 Frokost

**13.30 Oplæg 4: Charlotte Mathiassen
Kvindefængsel i Danmark - udvikling af motiv for liv?**

Jeg følger processen med etablering af et kvindefængsel. Her ses, at en mængde forhold udenfor den enkelte kvindes indflydelse og et andet sted / andre steder i hierarkiet influerer på, hvad hun egentlig vil få mulighed for. Det er helt nyt, at jeg følger dette, idet beslutningen om at etablere kvindefængsel er ret ny - men måske kunne det være interessant at koble en analyse af organisatoriske forhold (så vidt det er muligt for nuværende) med drøftelser af hvilke muligheder den enkelte reelt får for at udvikle 'motiv for liv' (som det tegner sig nu).

14.30 Kort pause

**15.00 Oplæg 5: Lars Bang Jensen og Holger Forman.
At tæmme en bikube – Diskussionsoplæg om folkeskoleklassestørrelse, mængdelære og virksomhedsteori**

I dette diskussionsoplæg vil vi prøve at skitsere problemer med den nuværende gängse folkeskoleklassestørrelse på ca. 25-28 elever ud fra flere problemstillinger. Først vil vi illustrere problemet via mængdelære (set theory) for at vise den stigende kompleksitet og nødvendige underopdeling i en klasse. I den følgende argumentation trækker vi på virksomhedsteorien, og prøver at anskue klassen som et aktivitetssystem. Vores hovedpointe er, at mange af de problemer en lærer støder på i forhold til uro, elevdifferentiering, særlige

behov mm. kunne afhjælpes med en mindre klassestørrelse. Til sidst retter vi opmærksomhed mod (den internationale) forskning på området, og hvorfor det var lidt for hurtigt af Niels Egelund at affeje disse fund tilbage i 2010. Heinesen, E. (2010). Estimating Class-size Effects using Within-school Variation in Subject-specific Classes. The Economic Journal, 120(545), 737-760.

16.00 Kaffepause

**16.30 Oplæg 6: Birthe Laursen & Johannes Damsgaard Bruun.
Sammen finder vi løsninger på det, der fylder mest lige nu**

I IT-verdenen har Scrum gjort et sejrrikt indtog. Det er en metode, der er udviklet ud fra sund fornuft og gode erfaringer, og hvor fokus er på at løse dét, der fylder for teamet lige nu og her. Scrum består af forskellige ceremonier, hvor vi har valgt at fokusere på Retrospectives – en ceremoni, hvor man kigger tilbage på det sidste sprint (2-3 uger) for at finde ud af, hvad der gik godt, hvad der skal gøres noget ved og hvad der skal stoppes. Hele processen bygger på, at teamet, der består af 6-8 udviklere, sammen finder frem til dét, der fylder lige nu og som de gerne vil, at der skal gøres noget ved. Det er også teamet, der finder løsningerne og implementerer dem i deres dagligdag. Teamet er således hele tiden i fokus og medbestemmende for, hvad der skal ske. Vi vil i oplægget vise, hvordan denne inddragelse og medbestemmelse gør problemerne og udfordringerne mere nærværende for teamet. Problemer og udfordringer bliver nærværende, når de bliver så overskuelige og overkommelige, at vi nærmer os dem. Problemer bliver ikke nærværende ved, at de bliver skubbet mod os – så kommer de blot tættere på, men bliver ikke nærværende. Resultatet er bedre arbejdsgange, bedre resultater og højere arbejdsglæde. Vi vil gennem konkrete eksempler vise, hvor lidt der skal til, før de første resultater er i hus og hvor motiverende det er for alle parter, både teamet, ledelsen og kunden, at vi med små skridt løser de forhindringer, der fylder mest lige nu.

17.30 Pause

18.00 Aftensmad

Søndag

8.30 Morgen

9.30: Oplæg 7: Klaus B Bærentsen Teknologisk udvikling - til gavn for hvem?

Design, udvikling og indførelse af teknologi indebærer samtidig en mere eller mindre omfattende og gennemgribende forudbestemmelse af tilsvarende livsvirkomheder for de mennesker, som denne teknologi anvendes af eller for. Traditionelt behandles dette tema i relation til de, som skal anvende og betjene teknologien, de såkaldte "brugere". I realiteten gælder denne forudbestemmelse dog for alle mennesker, i større eller mindre omfang, og mere eller mindre direkte.

I generelle termer er dette aspekt allerede behandlet i Marx's økonomisk filosofiske manuskripter fra 1840'erne, og det er et integreret aspekt i den psykologiske kulturhistoriske virksomhedsteori. Et aktuelt område, hvor dette er tydeligt, omend det indtil videre kun er synligt for et fåtal, vedrører indførelsen af droner i moderne krigsførelse.

- 10.30 **Nyt fra Iscar**
- 11:00 **Generalforsamling i Forening Dansk Kulturhistorisk Virksomhedsteori**
Valg af dirigent
Valg af referent
Bestyrelsens beretning for 2018
Godkendelse af regnskab
Forslag fra bestyrelsen og forsamlingen
Valg af formand og bestyrelse
- 11.30 **Planlægning af konference 2019**
- 12.00 Frokost
- 13.00 Farvel